

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.VI.21.446/2012/4.szám

A Kúria a Dr. Bordács Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Bordács István ügyvéd által képviselt felperesnek a személyesen eljáró I. r. és a dr. Brolly Tamás ügyvéd által képviselt II. r. alperesek ellen kölcsön visszafizetése iránt a Fejér Megyei Bíróságon 5.P.20.080/2010. szám alatt megindított és a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.22.060/2011/3. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a II. r. alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 93.700 (Kilencvenháromezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget és felhívásra az állam részére 300.000 (háromszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az I. r. alperes a 2004. június 14-én kelt „megbízási szerződés” megnevezésű okiratban foglaltak szerint 3.000.000 forintot vett fel a felperes édesapjától, G. I.-től azzal, hogy arra hét hónapra havi 150.000 forint hozadékat fizet, 2005. január 14-én pedig a tőkeösszeget egy összegben visszafizeti. Az átvett összeg és hozam visszafizetésére a II. r. alperes ugyanezen a napon készfizető kezességet vállalt.

A 2004. szeptember 2-án kelt újabb „megbízási szerződés” alapján a felperes jogelődje további 3.000.000 forintot adott át az I. r. alperesnek. Az I. r. alperes ismét vállalta hét hónapra, havi 150.000 forint hozadék megfizetését és 2005. április 2-áig a tőkeösszeg visszafizetését. A II. r. alperes az I. r. alperes tartozásáért ebben az esetben is készfizető kezességet vállalt.

A 2005. március 11-én kelt szerződés szerint G. I. kamatmentesen 7.800.000 forint kölcsönt adott át az I. r. alperesnek, amelyet az 2005. szeptember 11-éig vállalt visszafizetni. A kölcsön visszafizetéséért, 6.000.000 forint erejéig, az II. r. alperes készfizető kezességét vállalt.

Az alperesek nem fizették vissza a tartozásukat a felperes jogelődje részére, aki 2005. november 15-én elhunyt. Örökösei a kölcsönkövetelés tekintetében fele-fele részben a felperes és G. H..

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket egyetemlegesen a kölcsön fele összegének, 7.950.000 forintnak és a késedelmi kamatainak a megfizetésére.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes a követelés elévülésére hivatkozott, míg a II. r. alperes előadta, hogy a felperes jogelődje összesen 6.000.000 forintot adott át az I. r. alperesnek, a harmadik okirat csak az előző kettő összegzését jelentette. Előadta továbbá, hogy kifizetésre került a hozadék, a tőkeösszeget pedig, azaz 6.000.000 forintot, ő fizette vissza 2005. október 10-én.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket egyetemlegesen arra, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 3.000.000 forintot és ennek a 2006. február 9. napjától járó késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint a rendelkezésre álló peradatokból megállapíthatóan a felperes jogelődje két alkalommal 3.000.000 forint, összesen 6.000.000 forint kölcsönt adott az I. r. alperesnek. Ez az összeg nem került visszafizetésre, ezért foglalták azokat a harmadik „kölcsönszerződés” megnevezésű okiratba. A kölcsöntartozást a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a II. r. alperes nem fizette vissza, az I. r. alperes által ezidáig teljesített összesen 250.000 forint pedig a kamatokra számolható el. A követelés nem évült el, ezért az elsőfokú bíróság a rendelkező résznek megfelelően marasztalta az alpereseket.

A II. r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezését pedig helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a II. r. alperes az elsőfokú eljárás során nem vonta kétségbe a jogügylet kölcsönjellegét. Az általa a fellebbezésben hivatkozott polgári jogi társaság létrejöttét eleve kizárta az, hogy a felek nem kötöttek társasági szerződést, nem vállalkoztak közös gazdasági tevékenységre és az

ehhez szükséges vagyoni hozzájárulást sem bocsátották közösen rendelkezésre. Ezzel éppen ellentétesen pénzt kizárólag a felperes jogelődje adott az I. r. alperesnek, aki azt a saját belátása szerint fektethette be. A szerződés - tartalma alapján - a megbízás jellegével sem bírt, így nem támasztható alá az a hivatkozás, amely szerint a felek között a kölcsöntől eltérő jogügylet jött volna létre. Ennek a jogügyletnek egyébként a II. r. alperes nem volt az alanya, kezessége szempontjából közömbös a pénz átadásának a jogcíme.

A II. r. alperes a kölcsönügylet érvényességét csak a fellebbezési eljárásban tette vitássá, holott addig is tisztában volt a kezességvállalását nem érintő kamatkikötéssel. Nem álltak fenn azonban az uzsora megállapításának a törvényi feltételei, mert nem volt bizonyított, hogy a felperes jogelődje a másik fél helyzetének a kihasználásával kötött volna ki feltűnően aránytalan előnyt. A kamatkikötés esetlegesen túlzott volta nem tette a kölcsönügyletet jóerkölcsbe ütközővé, mert az legfeljebb annak a részleges érvénytelenségéhez vezethetne, de a kamat - Ptk. 232. §-ának (3) bekezdése szerinti - mérséklését az alperesek nem kérték.

A II. r. alperes maga sem hivatkozott arra, hogy az első két szerződést kényszer hatására írta volna alá. Ezt csak a harmadik szerződés esetében állította, de annak a körülményei sem utaltak semmiféle kényszerre, ezt még a II. r. felperes ügyleti tanúként is eljáró fia sem támasztotta alá tanúvallomásában.

A kölcsön visszafizetése tekintetében a II. r. alperes a banki hitelszerződéssel csak annyit tudott igazolni, hogy rendelkezett anyagi eszközökkel a teljesítésre. Nem tudta azonban bizonyítani azt, hogy a pénz átadásra került G. I. részére. A II. r. alperes az első meghallgatása során meg sem említette, hogy 6.000.000 forint visszafizetéséről szóló okirati bizonyítékkal rendelkezne, majd a később előkerült okiraton az átvevő aláírásáról a kirendelt szakértő megállapította annak másolt voltát. Olyan okirat nem került becsatolásra, amelyen G. I. aláírása ne fénymásolt lenne, ezért ez az okirat bizonyítékként nem volt elfogadható. Ezt az okiratot - állításával ellentétben - a II. r. alperes a nyomozóhatóságnak sem mutatta be, az egyszerű okirati formába foglalt nyilatkozathoz a Pp. szerint bizonyítóerő nem fűződik. Ellentmondásos volt a visszafizetés vonatkozásában a II. r. alperes nyilatkozata is, ami így szintén nem támasztotta alá az okirat valóságtartalmát. A II. r. alperes fiának tanúvallomása szerint a visszafizetés más időpontban, 2005. novemberében, decemberében történhetett, a II. r. alperessel rokoni viszonyban álló P. É. csak hallomásból szerzett tudomást az általa elmondottakról, H. I. pedig a visszafizetésről egyáltalán nem tudott. Nem került tehát az eljárás során bizonyításra a 6.000.000 forint visszafizetése.

A II. r. alperes készfizető kezessége nem terjedt ki a kamatokra, ezért a jogvita elbírálása szempontjából nem volt szükséges a kamatokra vonatkozó kimutatás csatolása.

A jogerős ítélettel szemben a II. r. alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset vele szemben történő elutasítását.

A felülvizsgálati kérelem indokolásában előadta, hogy a 6.000.000 forint átadása olyan közös üzleti befektetés, vállalkozás volt, amelynek eredményéből a befektető a megállapodásnak megfelelően részesült. Az első két megállapodás „megbízás” megnevezése kizárja azt, hogy a jogügylet utóbb kölcsönként kerüljön értékelésre. Életszerűtlen, hogy a felperes jogelődje a meg nem fizetett 3.000.000 forint után újabb 3.000.000 forintot adott volna át az I. r. alperesnek, így a 6.000.000 forintról szóló megállapodás színlelt, semmis. Nem elfogadható, hogy az évi 120 %-nak megfelelő kamatot a bíróság nem tekintette uzsora kamatnak és a jóerkölcshöz ütköző mértékűnek. Az elfogadható mértékű kamat mértékét a hitelezőnek kellett volna az eljárás során bizonyítania.

Az átvételi elismervény alaki hiányossága nem teheti semmisé a megfizetett tartozás elismerését. Az okirattal a II. r. alperes azt igazolta, hogy eleget tett a kezési kötelezettségének, ennek ellenére mégis sor került a marasztalására. Elfogadhatatlan, hogy az igazolt hitelfelvétel ellenére miért nem merült fel kétség a 6.000.000 forintos adósság tekintetében, különösen arra való tekintettel, hogy az átvételre a II. r. alperes igazolást is tudott csatolni. Mindennek a felperes által történt kétségbevonása nem lehetett volna elegendő a követelés igazolására.

Előadta továbbá, hogy nem oktatták ki az eljárás során a II. r. alperest arra, hogy a tényállás tisztázásához csatolja a kamatok megfizetését igazoló magánnaplóját. A jogerős ítélet ezért hiányos, nem kellő mértékben feltárt tényálláson alapult, így törvénysértő.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a II. r. alperes perköltségben történő marasztalására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

A jogerős ítélet az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárt és helyesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetéseket vont le, azokkal a Kúria is egyetértett, jogszabálysértés nem történt.

A II. r. alperes felülvizsgálati kérelmében az ítélet

megalapozatlanságára hivatkozással a megállapított tényállást vitatta. A felülvizsgálati eljárás során azonban - ahogyan arra a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében helyesen hivatkozott - általában nincs helye felülmérlegelésnek, a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Erre csak a tényállás feltáratlan volta, vagy a mérlegelés körébe vont bizonyítékok nyilvánvalóan okszerűtlen, iratellenes, logikai ellentmondásokat tartalmazó értékelése adhat alapot.

A II. r. alperes a fellebbezésében majd a felülvizsgálati kérelmében a saját perbeli előadásával szemben hivatkozott arra, hogy a 6.000.000 forint nem kölcsön volt. A felek között nem vitatottan létrejött okiratok azonban egyértelműen tartalmazták azt, hogy az I. r. alperes a kétszer 3.000.000 forintot a visszafizetés kötelezettségével vette át a felperes jogelődjétől. A felperes jogelődjével az I. r. alperesnek közös vállalkozása, befektetése nem volt, így kockázatközösség sem keletkezett köztük. Sem az okiratok, sem a II. r. alperes előadása és a meghallgatott tanúk vallomása nem utaltak arra, hogy a felperes és az I. r. alperes között valami olyan tartalmú szerződés jött volna létre, amely alapján felmerülhetne, hogy az összeget az I. r. alperesnek nem kell visszafizetnie. A szerződéseket nem a megnevezésük, hanem a tartalmuk alapján kell minősíteni, így azok „megbízás” megnevezése semmiféle jelentőséggel nem bírt az ügyben.

A II. r. alperes ugyancsak a saját előadásával szemben hivatkozott - a felülvizsgálati kérelemében először - arra, hogy a második 3.000.000 forint átadásáról szóló megállapodás sem volt valós, mert „életszerűtlen” lett volna az újabb pénzösszeg átadása. Nem adott választ azonban a II. r. alperes arra, hogy miért tartja ezzel szemben életszerűnek azt, hogy ha csak 3.000.000 forint került átadásra, akkor miért nem vitatta az egész peres eljárás során a 6.000.000 forint átadását. Életszerűnek tartja-e azt, hogy az I. r. alperes két tanú előtt újabb okiratban elismeri további 3.000.000 forint, majd ezt követően 7.800.000 forint átvételét és az újabb 3.000.000 forint majd 6.000.000 forint összegre a II. r. az aláírásával készfizető kezességet is vállalt. Kérdéses az is, hogy miért hivatkozott 6.000.000 forint visszafizetésére, ha csak 3.000.000 forint tartozás állt fenn. A II. r. alperesnek tehát ez a felvetése önellentmondásos, iratellenes és rosszhiszemű pervitelt valósít meg, így a felülvizsgálati kérelemben értékelhetetlen.

A jogerős ítélet kifejtette, hogy a perbeli esetben miért nem valósultak meg az uzsora megállapíthatóságának a Ptk. 202. §-ában rögzített törvényi feltételei. Ezt a Kúria megismételni nem kívánja, különös tekintettel arra is, hogy - mint az a jogerős ítéletben ugyancsak rögzítésre került - a kamat megfizetésére a II. r. alperest nem kötelezték, az alpereseknek csak a tőke összeget kell a Ptk. szerinti késedelmi kamatokkal együtt megfizetniük.

Ennek a megfizetésére a kamat esetleges eltúlzott voltától függetlenül is kötelesek lennének és így nincs jelentősége a kamat esetleges mérsékelhetőségének sem.

A II. r. alperes a 6.000.000 forint visszafizetésére vonatkozóan egy olyan másolt okiratot csatolt, amelyen az átvevő aláírása fénymásolatban szerepelt. Ez az okirat ennek megfelelően semmilyen bizonyító erővel nem rendelkezett és így azzal szemben valóban elegendő volt, hogy a felperes nem fogadta el annak valóságtartalmát. A jogerős ítélet e tekintetben is részletesen és pontosan levezette, hogy miért nem vehető figyelembe ez a bizonyítóerővel nem rendelkező fénymásolat, amelyet egyébként az eljárás során feltárt egyéb bizonyítékok, de a II. r. alperes önellentmondásos személyes előadása sem támasztott alá.

Az, hogy a II. r. alperes ebben az időben banki kölcsönt vett fel, nem bizonyítja annak a felperes jogelődje részére történt átadását, hiszen bármely egyéb oka is lehetett a hitelfelvételének. A 6.000.000 forint visszafizetését - holott ez meglehetősen fontos körülmény lenne az ügyben - az első személyes meghallgatása során a II. r. alperes meg sem említette, majd a későbbiekben önellentmondásos nyilatkozatokat tett az okiratról és a visszafizetésről. Előadását fiának tanúvallomása sem támasztotta alá, P. É. pedig nem tudta azt megerősíteni. A jogerős ítéletben kifejtettekben felül a Kúria utal itt még arra is, hogy a II. r. alperes - elmondása szerint - H. B.-nek azért írt levelet, mert lelkiismeret furdalást kívánt kelteni benne G. I. tönkretétele és öngyilkossága miatt. Ez aligha merült volna fel benne, ha a tartozást már korábban visszafizette volna és ezért úgy véli, hogy a tartozás nem lehet G. I. halálának az oka. A Kúria a jogerős ítélet által e körben kifejtettekkel mindenben egyetértett és mindezekre tekintettel akkor valószínű volt meg a bizonyítékok mérlegelése jogszabálysértést, ha a jogerős ítélet a bizonyításra alkalmatlan okiratot és a II. r. alperes hiteltelen előadását elfogadva a 6.000.000 forint visszafizetését állapítja meg.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően tájékoztatta a II. r. alperest az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről. E vonatkozásban jogszabálysértés szintén nem történt. A II. r. alperesnek az eljárás során lett volna lehetősége az egyéb bizonyítékai, bizonyítási indítványai előterjesztésére és csatolására, de a bíróságnak nyilvánvalóan nem kellett tudomással lennie arról, hogy a birtokában van egy olyan naptár, ami az ügyben esetleges bizonyítékul szolgálhat. Más kérdés az, hogy egy, a II. r. alperes által vezetett naptár mit bizonyíthat az ügyben. A naptár egyébként a II. r. alperes előadása szerint is csak a kamatokra vonatkozik, e tekintetében pedig nem született a II. r. alperest marasztaló ítélet.

Mindezek értelmében a jogerős ítélet megalapozott volt, az abban foglalt mérlegelés nem állt ellentétben a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakkal. A Kúria ezért - a Pp. 274. §-ának (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával - a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet, utalva annak helyes indokaira is, a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Pp. 270. §-ának (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban is irányadó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezte az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő II. r. alperest a felperes javára a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2) és (5) bekezdése alapján - a 4/A. § (1) bekezdése szerint ÁFÁ-val növelt összegű - ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

Kötelezte továbbá a II. r. alperest az Itv. 74. §-ának (3) bekezdése alapján alkalmazott 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, valamint 15. §-ának (1) és (3) bekezdése alapján az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére.

Budapest, 2013. június 11.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő